spira

Tillsammans för en trygg uppväxt

Områdesprofil för Spiraområdet Öst

Lönsboda med kringliggande orter
såsom Gylsboda, Flyboda och Gisslaboda

Områdesprofil framtagen av områdesteam
Sammanställd av utvecklingsledare, juni 2026
Fastställd av styrgruppen, juni 2026

OSBY KOMMUN

osby.se/spira

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehållsförteckning 2

Sammanfattning 3

Bakgrund 5

Områdesteam i Öst 6

Beskrivning av området 7

Goda och jämlika uppväxtvillkor genom förebyggande arbete 8

Riskanalys för området 8

CTC-enkät till elever 9

Kompletterande data 10

Hur har analysarbetet gått till? 10

Vad står i vägen för goda uppväxtvillkor? 10

Utvalda problemutfall i området 11

Prioriterade risk- och skyddsfaktorer i området 12

Riskfaktor 1 - Bristande föräldraskap 12

Riskfaktor 2 - Bristande engagemang och svag anknytning till skolan 14

Skyddsfaktor 1 – Kamrater som bekräftar prosocialt beteende 15

Områdets styrkor 16

Resursanalys för området – vilka insatser pågår? 16

Hur har resursinventeringen och resursanalysen gått till? 16

Vad kom programgruppen fram till? 17

Främjande arbete 19

Röster från området 19

Hur fortsätter arbetet i området? 20

Ordförklaringar 21

Bilagor 26

Rapporten innehåller en rad facktermer och begrepp som kan behöva förtydligas. I ordförteckningen på sida 21 ges korta definitioner av dessa för att säkerställa en gemensam förståelse.

Sammanfattning

Syftet med områdesprofilen är att skapa en samlad bild av området för att möjliggöra en gemensam inriktning av insatser från de verksamheter och organisationer som verkar här. Områdesprofilen tydliggör de lokala behoven och vilka befintliga insatser som finns i området just nu. I nästa steg väljs effektiva förebyggande och främjande insatser. Dessa formuleras i en gemensam handlingsplan för området. Handlingsplanen kommer att gälla för det fortsatta utvecklingsarbetet, att skapa goda uppväxtvillkor, under de kommande 10 åren. Arbetet bygger på teorin att risk- och skyddsfaktorer är bakomliggande orsaker till problem som kan hindra goda och trygga uppväxtvillkor, samt att områdets olika aktörer och boende kan samverka för att förändra dessa.

För att skapa en väl underbyggd områdesprofil som arbetet kan bygga vidare på, har områdesteamet utfört en risk- och resursanalys. Riskanalysen utgår från CTC-enkäten som besvarats av barn och unga i respektive område i Osby kommun. Resursanalysen utgår från en resursinventering av program, insatser och aktiviteter som finns i Osby kommun såväl som i området.

Riskanalysen 2026 ligger till grund för det förebyggande arbetet och utgår från ovannämnda CTC-enkäten. Enkäten samlar in data om problemutfall och de bakomliggande orsakerna till dessa, det vill säga riskfaktorer och skyddsfaktorer. En analysgrupp från områdesteamet har bearbetat datamaterialet med hjälp av kompletterande data, information om området och egna erfarenheter. Riskanalysen resulterade i att områdesteamet valt att aktivt arbeta för att minska två problemutfall som sticker ut i område öst: våld och psykisk ohälsa.

De bakomliggande orsakerna till problemen har bedömts ur ett helhetsperspektiv för området. Resultatet av analysen visar att det finns risk- och skyddsfaktorer i området som sticker ut på olika sätt. För att komma åt de valda problemutfallen våld och psykisk ohälsa, valde områdesteamet att prioritera tre bakomliggande risk- och skyddsfaktorer. De två riskfaktorerna är ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan” samt ”Bristande föräldraskap” och den svaga skyddsfaktorn är ” Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”.

I resursanalysen inventerades program, insatser och aktiviteter som redan görs eller finns tillgängliga i området, och som eventuellt kan knytas till de prioriterade risk- och skyddsfaktorerna. Inventeringen uppmärksammade 129 insatser i hela Osby kommun som utförts/utförs av totalt 30 aktörer. Resursanalysen visar att det finns ett universellt förebyggande program som kan kopplas till en av de tre prioriterade risk- och skyddsfaktorerna men att det för övrigt saknas effektiva universella program. Resultatet av resursinventeringen visar att det finns 76 främjande insatser i område Öst.

När programgruppen tittat på områdets behov så visade det sig att det saknas effektiva insatser för en prioriterad faktor. Inför det fortsatta arbetet finns det främst behov av:

- Universella föräldraprogram för föräldrar till barn i samtliga åldrar.

Programgruppen kommer även titta på om det behöver kompletteras med något av följande:

- Skolprogram som riktar sig till riskfaktor bristande engagemang och svag anknytning till skolan för barn i grundskolan.
- Insatser som bidrar till att kamrater bekräftar prosocialt beteende.

Områdets styrkor går att utläsa utifrån att det redan finns många främjande insatser i området och delar av CTC-enkätens resultat. De svarande har själva skattat att de har god social kompetens, vilket är den starkaste skyddsfaktorn inom området. Social kompetens är en av de individuella kompetenser och förmågor som hjälper barnet att samordna känslor, tänkande och handlingar för att nå både sociala och individuella mål.

Röster i området

Analysen bygger delvis på synpunkter från boende i område Öst, men ger ingen fullständig bild av deras upplevelser. Under Lönsbodadagen 2 maj 2026 samlades 16 svar från boende i området in om vad som är bäst med Lönsboda. Där lyftes närhetsprincipen, att det är ett lugnt och tryggt område med trevliga människor fram samt att det finns ett bra utbud av affärer och restauranger. Även simhallen fick positiv uppmärksamhet.

Bakgrund

För varje barn och ungdom i Osby kommun ska trygghet, tillhörighet och delaktighet vara själva grunden i allt vi gör. Tillsammans – föräldrar, skolor, föreningar, näringsliv, kommunen och alla som verkar här – skapar vi en framtid där unga växer upp med möjligheter, glädje och en stark känsla av tillhörighet. Här och nu, och hela livet. Det kräver mod, uthållighet och ett gemensamt arbete för goda uppväxtvillkor och en positiv social utveckling. När våra barn och unga växer upp trygga och glada, växer också vår kommun – för deras välbefinnande är hela samhällets vinst.

Något som kan hindra en positiv utveckling hos barn och unga är olika problemutfall såsom våld, ungdomsbrottslighet, bruk av tobak, alkohol och narkotika, sexuellt riskbeteende, ofullständig skolgång och psykisk ohälsa. Det är dessa problem som Spira jobbar mot att förändra genom att stärka de skyddsfaktorer som buffrar mot riskerna samt att reducera de bakomliggande riskfaktorerna.

För att systematisera det långsiktiga trygghetsarbetet och arbetet för att nå goda och trygga uppväxtvillkor så beslutade kommundirektör Ingmar Unosson (2025) att implementera styrmodellen Communities That Care (CTC), detta beslut står även Kommunstyrelsen i Osby kommun bakom. Denna satsning fick namnet Spira som symboliserar att barn och unga ska få möjlighet att växa, utvecklas och spira i en trygg miljö. Spira startade sitt arbete januari 2026 och arbetar i två parallella spår – främjande och förebyggande (se figur 1).

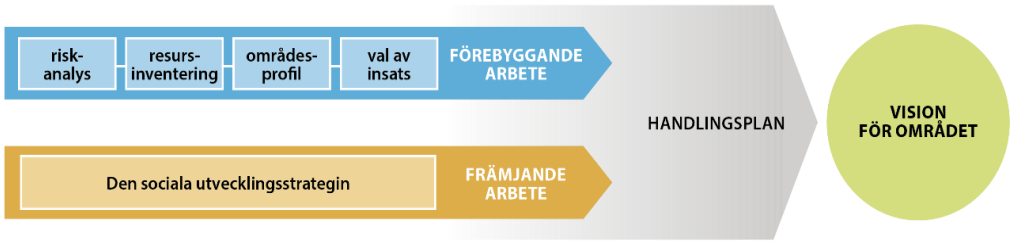

Figur 1. Två spår av Spiras arbetsprocess – Förebyggande och Främjande arbete

Två områdesteam bildades för att kunna anpassa arbetet efter olika områdens behov. Områdena kallas för Öst och Väst, i dessa områden finns det ett resultatunderlag då det finns högstadieskolor i båda områden.

En områdesprofil har arbetats fram av respektive områdesteam med aktörer från flera organisationer och verksamheter i Osby kommun. Syftet med områdesprofilen är att skapa en samlad nulägesbild av behov och resurser för respektive område. Områdesteamet har påbörjat och kommer att fortsätta arbeta med hur man kan göra i området för att komplettera utbudet av insatser samt matcha de behov som identifierats. Varje område tar under hösten 2026 fram en 10-årig handlingsplan som omfattar både främjande och förebyggande insatser.

Handlingsplanen uppdateras sedan vartannat år i samband med ny datainsamling för att säkerställa att vi arbetar med rätt saker.

Områdesteam i Öst

Arbetet med att skapa goda uppväxtvillkor för områdets barn och unga behöver vi göra tillsammans. I vårt områdesteam ingår följande organisationer och verksamheter:

Totalt är vi 14st som representerar följande verksamheter:

- **Arbete- och välfärdsförvaltningen**
  - Öppenvården -FamiljeHuset
  - Myndighet – Barn och familj, vuxen
- **Barn- och utbildningsförvaltningen**
  - Verksamhetsutvecklare
  - Elevhälsa
  - Förskola
  - Grundskola
- **Föreningar**
  - Sliperiet Gylsboda
- **Hälsa- och omsorgsförvaltningen**
- **Region Skåne**
  - BHV-sköterska Vårdcentralen/Familjecentralen
- **Samhällsbyggnadsförvaltningen**
  - Näringslivsutvecklare
  - Kultur och fritid
  - Fritidsgård
  - Kulturutvecklare
  - Biblioteksamordnare

Stort tack till alla medverkande!

Beskrivning av området

Öst innefattar Lönsboda samt byar runtomkring såsom till exempel Gylsboda, Flyboda och Gisslaboda. I denna rapport används **Område Öst** som ett samlingsnamn för dessa delområden.

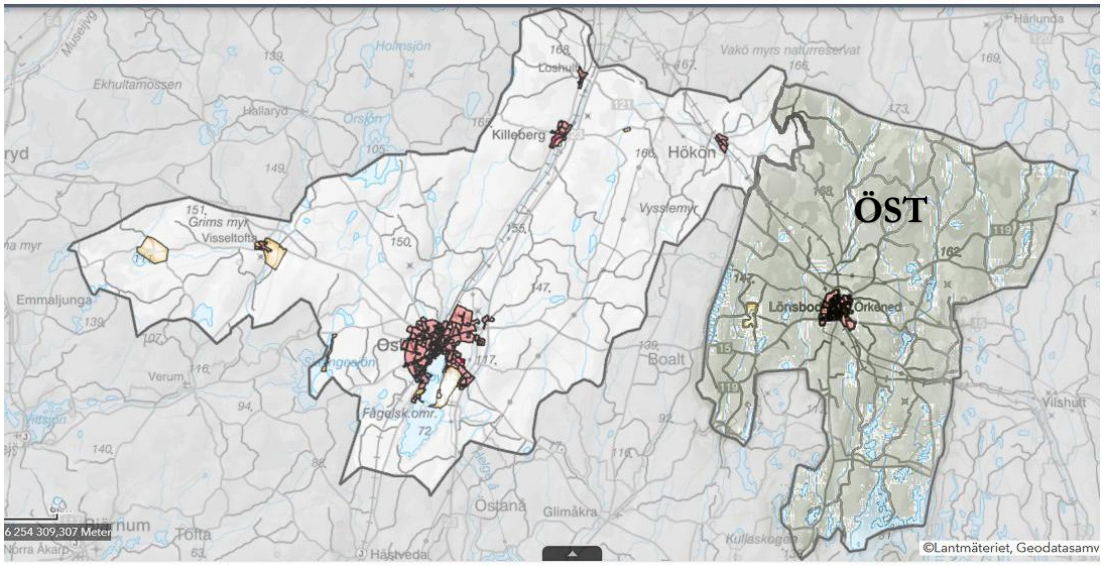

Området utgör hela Osbys tätort samt kringliggande mindre orter. I hela Osby kommun bor det 12 947 personer varav 2568 är barn mellan åldrarna 0-18år och 519 av de barnen bor i område Öst.

<u>Barn och unga i området samt i Osby kommun:</u>

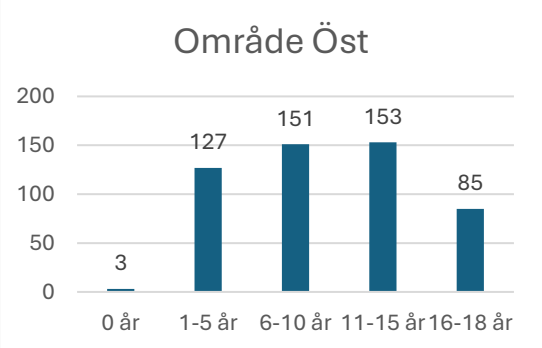

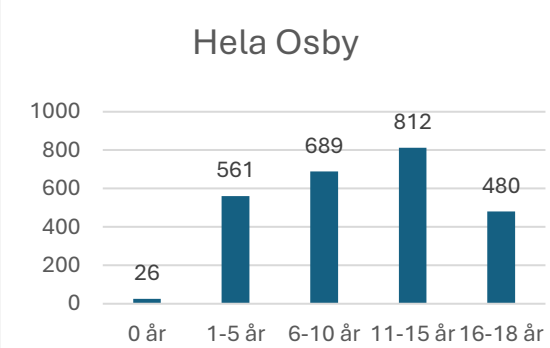

78% av alla invånare i kommunen bor i tätorten och resten bor på landsbygden. (SCB, 2024) Nästan hälften av alla vuxna (47,6%) är ensamstående och 79,8% av alla har arbete. Den genomsnittliga inkomsten ligger på 30.858kr/månad. (SCB, 2024)

Enligt undersökning från Länsstyrelsen Skåne, 2024, så lever 23% av alla barn och unga med ekonomiskt låg standard och högre andel familjer i Osby kommun, jämfört med grannkommuner, lever med ekonomiskt bistånd. I länsstyrelsens framtagna kommunala sammanställningar så framkommer det i svaren en

upplevelse av bristande föräldraskap i Osby kommun. Fördelningen gällande utbildningsnivå i Osby kommun ser i huvudsak ut som följande: eftergymnasial utbildning - cirka 30%, varav högutbildade (minst 3 år eftergymnasial utbildning) - cirka 18–20% (2024).

Osby kommun har fem grundskolor med 1525 elever vårterminen 2026. I område Öst finns en grundskola med 332 elever totalt under vårterminen 2026. Område Öst har dessutom en förskola samt pedagogisk omsorg.

Goda och jämlika uppväxtvillkor genom förebyggande arbete

Att skapa goda och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga är ett omfattande och långsiktigt arbete som bidrar till social hållbarhet och jämlik hälsa. Några problem som hindrar utvecklingen av goda uppväxtvillkor är ungdomars våld, kriminalitet, bruk av tobak, alkohol och narkotika, sexuellt risktagande, ofullständig skolgång samt psykisk ohälsa.

Arbetet riktar in sig på de bakomliggande orsakerna till dessa problem. De kallas risk- och skyddsfaktorer. Genom att ta reda på vilka risk- och skyddsfaktorer som finns i ett område och därefter arbeta för att minimera riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer, kan dessa problem förebyggas och minska.

2025 beslutade kommundirektör Ingmar Unosson med stöd från Kommunstyrelsen i Osby kommun att **Communities That Care (CTC)** skulle antas som metod för systematiskt trygghetsarbete samt att CTC skulle införas som struktur och system för det förebyggande arbetet med start i två geografiska områden; väst och öst. 2026 startade arbetet i de båda områdena.

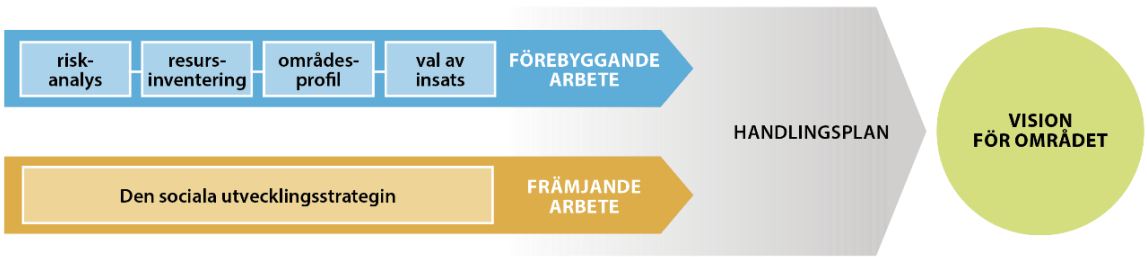

CTC-processens två spår, förebyggande- och främjande arbete

Riskanalys för området

Riskanalysen för området utgår från data om risk- och skyddsfaktorer och problem bland barn i området. Att arbeta med en enskild riskfaktor utan sammanhang är inte verkningsfullt, eftersom riskfaktorer samspelar och förstärker varandra. Det går inte heller att arbeta mot alla områdets riskfaktorer.

Det förebyggande arbetet behöver riktas mot de riskfaktorer som är mest avvikande, de som påverkar flest barn och unga, och som kan kopplas ihop med de problem som finns i området. Prioriteringen görs i analysgruppens arbete med riskanalysen. Riskfaktorer ska minimeras och skyddsfaktorer förstärkas.

Analysgruppens förslag på vilka förhöjda riskfaktorer och svaga skyddsfaktorer som arbetet ska riktas in på, kompletterade med motivering, har godkänts av områdesteamet och fastställts av Spiras styrgrupp.

CTC-enkät till elever

Genom att skolelever i Osby kommun har svarat på CTC-enkäten har data från området samlats in utifrån de risk- och skyddsfaktorer som går att mäta med tillförlitlighet. Enkäten baseras på barn och ungdomars egna upplevelser och visar data på risk- och skyddsfaktorer i barn och ungdomars uppväxtmiljö.

I undersökningen, som gjordes hösten 2025, erbjöds de elever som är folkbokförda i respektive område i Osby kommun att svara på enkäten. Totalt deltog 5 skolor i hela kommunen, varav sammanlagt **682 elever** svarade, vilket motsvarar en svarsfrekvens på **89%** av de tillfrågade årskurserna. Det ger en hög tillförlitlighet om hur uppväxtvillkoren ser ut för barn och unga i Osby kommun. Den genomsnittliga tiden för de elever som svarade var ca 33 minuter.

I område Öst inkom svar från totalt **122 elever**, vilket motsvarar **92%** av de tillfrågade eleverna som deltagit i undersökningen. Antalet flickor och pojkar var jämnt fördelat (flickor 45%, pojkar 55%). De deltagande eleverna gick i skolår 6, 7, 8, 9 och år 1 och 2 på gymnasiet (fullständiga resultat av enkäten 2025 hittas i bilagorna).

Kompletterande data

För att validera resultatet från elevenkäten och bredda analysunderlaget har kompletterande data samlats in. Datan presenteras under respektive risk- och skyddsfaktor. Denna data kommer från bland annat SCB, Länsstyrelsen Skånes sammanställningar från Skånes kommuner samt socialtjänsten i Osby.

Hur har analysarbetet gått till?

Ett första steg i arbetet med riskanalysen togs av hela områdesteamet i ett gemensamt möte. Syftet med det mötet var att utifrån enkätresultatet ta fram en tio i topp-lista på risk- och skyddsfaktorer, som analysgruppen sedan gjorde en fördjupad analys av. Tre risk- och skyddsfaktorer valdes ut som det fortsatta förebyggande arbetet ska riktas in på. Områdesteamet har tagit del av analysgruppens resonemang av valda faktorer och efter en diskussion kring dem så fastställdes tre faktorer. Därefter tog styrgruppen beslut om att det är de tre risk- och skyddsfaktorer som det förebyggande arbetet inom Spira och område Öst ska riktas in på. Analysgruppen består av representanter från elevhälsan, förskolan, skolan och socialtjänsten.

Riskfaktorerna analyserades utifrån följande:
Vilka riskfaktorer som påverkar flest barn i området, hur de hänger ihop med andra uppmätta risk- och skyddsfaktorer samt områdets identifierade problemutfall utöver enkätresultatet:

- Annan befintlig data relevant för riskfaktorn.
- Tjänstepersoners egna erfarenheter från arbetet i området.
- Orosanmälningar som inkommit till socialtjänsten under år 2025.

Områdets geografi och indelning
Områdesindelningen har utgått från de orter där det finns skolor som deltagit i enkäten, samt där det finns ett aktivt förenings- och näringsliv. På så sätt har två huvudområden identifierats: väst, som omfattar Osby tätort med omgivande samhällen som Killeberg och Visseltofta, samt öst, som innefattar Lönsboda med kringliggande byar. Syftet har varit att säkerställa att indelningen speglar de lokala förutsättningarna och behoven på bästa sätt.

Vad står i vägen för goda uppväxtvillkor?

Osby kommun bedriver ett omfattande och värdefullt arbete för barn och unga, med särskilt fokus på främjande insatser och aktiviteter. För att ytterligare stärka detta arbete skulle ett mer samordnat helhetsperspektiv kunna bidra till ökad effektivitet och samverkan mellan verksamheterna.

En utmaning som identifierats är att nå ut till samtliga föräldrar i kommunen – oavsett om det gäller information om kampanjer, föräldragrupper eller andra erbjudanden. Här finns en potential att utveckla arbetssätt och kanaler för att säkerställa att informationen når fram på ett mer inkluderande sätt.

Utvalda problemutfall i området

De problem som är mest utbredda i området utifrån insamlade data och som områdesteamet valt att fokusera extra på är:

- Våld
- Psykisk ohälsa

Analys av valda problemutfall visar att:
Nedan följer områdesteamets resonemang och data över risk- och skyddsfaktorer som resulterade i valet av de två prioriterade problemutfallen.

Våldet och den psykiska ohälsan är något som sticker ut på olika sätt utifrån resultatet från CTC-enkäten. Det är också de två problemutfall som vi även sett sedan tidigare inom kommunen. Länsstyrelsen Skåne har tidigare redovisat vad våldet kostar i Skånes kommuner. För Osby kommun visar det sig att våld i nära relation inte bara orsakar lidande för de utsatta, utan också medför stora samhällsekonomiska kostnader. I rapporten ”Passivitetens prislapp” (2015) har nationalekonomen Ingvar Nilsson beräknat kostnaderna för våld i nära relation, med Södertälje som exempel. Om man anpassar siffrorna till Osby kommuns befolkningsantal uppgår kostnaden till ca. **24,3 miljoner kronor**. Kommunen står för en betydande kostnad men långt ifrån hela kostnaden vilket gör att förebyggande insatser ofta är lönsamma för samhället. För att ge en mer aktuell bild har summan justerats med hjälp av SCB:s prisomräknare. Nilssons beräkningar omfattar alla kostnader för familjer drabbade av våld i nära relation, inklusive:

- **Offer** (vård, stöd, sjukskrivning, arbetslöshet, rättsprocesser m.m.)
- **Förövare** (rättsväsende, behandling, fängelse m.m.)
- **Barn** (barnavård, psykosocialt stöd, skolrelaterade insatser, skolmisslyckande – arbetslöshet som vuxen m.m.)
- Övriga samhällskostnader (bidrag, produktionsbortfall m.m.)

Detta är bara kostnaderna för våld i nära relation – samhället bär också en tung ekonomisk börda för andra former av våld.

Utifrån problemutfallet våld så kan många riskfaktorer, bakomliggande orsaker, kopplas till det, bland annat normer som accepterar bruk av tobak, alkohol, narkotika och innehav av pistol/revolver, upplevd tillgång till pistol/revolver i närområdet, föräldrar med tillåtande attityder till klotter, stöld och våld. Dessa riskfaktorer är alla olika anledningar till att våld valdes ut som ett av problemutfallen att prioritera men det visas även i enkätresultaten att det är 2% av 122 svarande elever som har slagit någon för att allvarligt skada. (se bilaga 3)

Angående problemutfallet psykisk ohälsa så är det nästan hälften av alla 122 elever som besvarat CTC-enkäten i område Öst som visar en påtaglig risk för psykisk ohälsa, varav 72% är tjejer (se bilaga 4). Den psykiska ohälsan är det största problemet som finns i området och som behöver arbetas med för att förebygga. Även här bekräftas CTC-enkätens resultat av tidigare undersökningar som till exempel Länsstyrelsens redovisning av sin enkät "Barn och ungas uppväxtvillkor"

2025. När det gäller psykisk ohälsa så är det kopplat till många riskfaktorer och svaga skyddsfaktorer. Diskussioner i områdesteamen landade i att den psykiska ohälsan är en grundorsak till många problemutfall. Då psykisk ohälsa är nära kopplat till skolfrånvaro och missbruk av alkohol, tobak och narkotika, beslutade områdesteam Öst att arbeta vidare med det som ett av sina problemutfall.

När vuxna i barnets omgivning, såsom familj, skola och fritiden, bekräftar barnet för sina ansträngningar ökar motivationen för individen att utveckla positiva beteenden i framtiden. Detta är en skyddsfaktor mot våld och psykisk ohälsa.

Prioriterade risk- och skyddsfaktorer i området

Baserat på elevenkätresultatet prioriterade områdesteamet, utifrån analysgruppens förslag, **två riskfaktorer**; ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan” och ”Bristande föräldraskap” samt **en svag skyddsfaktor** ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”, att rikta in det förebyggande arbetet på.

Nedan följer en beskrivning av analysgruppens arbete, kompletterande data och vilka resonemang som legat till grund för prioriteringarna.

Riskfaktor 1 - Bristande föräldraskap

”När barnet upplever att det inte finns tydliga regler i familjen, eller att vårdnadshavare inte frågar om barnet gjort läxan, bryr sig om ifall barnet skolkar, vet var och med vem barnet är eller vet om barnet kommer hem tid. När barnet upplever att det inte finns tydliga regler i familjen när det gäller alkohol och droger och när vårdnadshavarna inte skulle märka om barnet drack alkohol eller bar pistol eller revolver utan deras tillstånd.”

Figur 2. Definition av riskfaktor: Bristande föräldraskap.

Analysgruppens resonemang

Vad gäller föräldraskapet så är familjen barnets primära uppväxtmiljö. Riskfaktorn ”Bristande föräldraskap” visar på att barnen upplever att de har föräldrar som inte bryr sig om barnet skolkar, frågar inte om barnet gjort sin läxa, de har inga tydliga

regler att förhålla sig till. Bristande föräldraskap" har koppling till våra valda problemutfallen våld och psykisk ohälsa men även koppling till alkohol- och narkotikabruk, ungdomsbrottslighet, ofullständig skolgång och sexuellt riskbeteende. Vilket innebär att insatser som påverkar riskfaktorn "Bristande föräldraskap" kommer att påverka samtliga problemutfall. Denna riskfaktor ligger högt i alla årskurser och även om det är lågt antal svarande i årskurs nio så är det ca 23 av 31 svarande som upplever att bland annat tydliga regler och rutiner saknas i familjen.

Enkätresultatet ligger i linje med de kunskaper och erfarenheter som finns i områdesteamet såväl som i analysgruppen. Om föräldraskapet stärks kan det antas att det kommer ske en positiv utveckling i flera faktorer utöver de prioriterade.

Annan relevant data

Socialtjänsten i Osby kommun har tagit ut statistik över de orosanmälningar som kommit in under år 2025 och utifrån dem så kan det utläsas att bristande föräldraskap sticker ut. Av totalt 792 orosanmälningar så är det 508st som har aktualiserats på grund av bristande föräldraskap. Det är på grund av olika anledningar, antingen bristande omsorg såsom relationsproblem, vanvård, våld inom familjen, övergrepp (fysiska, psykiska, sexuella) eller utifrån föräldrar som har någon form av kriminalitet, missbruk, psykisk ohälsa/funktionsnedsättning eller övrigt. De två främsta anledningarna är att föräldrar har eget missbruk eller under aktualiseringsorsak "övrigt" och det kan innebära olika saker såsom orosanmälningar från tandvården på grund av återkommande uteblivna besök eller dålig tandhälsa, eller vårdnadshavare med ekonomiska problem eller vårdnadshavare som umgås med kriminella. Detta stärker valet av riskfaktorn bristande föräldraskap ytterligare.

När det gäller individuella faktorer som kan påverka skolfrånvaro lyfts ibland föräldrars förutsättningar och förmågor fram som en del av bilden. Utmaningar i föräldraskapet kan exempelvis handla om osäkerhet kring hur man som förälder bäst kan stötta sitt barn, eller om svårigheter att navigera i skolans system och förväntningar. I vissa fall kan även föräldrars uppfattning om skolans roll, barns delaktighet och hantering av frånvaro påverka situationen.

Inför ansökan om projekt för skolnärvaro genomfördes samtal med vårdnadshavare i Osby kommun vars barn har hög skolfrånvaro. Av dokumentationen framkommer att det finns en önskan om ökad tydlighet och stöd i föräldrarollen. Många uttrycker en känsla av att stå ensamma med ansvaret och efterfrågar bättre samverkan mellan hem och skola för att gemensamt kunna möta barnets behov. Detta understryker vikten av att skapa strukturerade former för dialog och samarbete, där föräldrar känner sig delaktiga och vägledda i arbetet med att främja närvaro.

Riskfaktor 2 - Bristande engagemang och svag anknytning till skolan

”Hur ofta barnet, det senaste året, tyckte om att vara i skolan, hatade att vara i skolan eller om barnet inte försöker göra sitt bästa i skolan. Hur många hela dagar barnet har skolkat de senaste fyra veckorna och om barnet ofta uppfattar att skoluppgifterna inte är meningsfulla, viktiga eller intressanta samt om barnet inte tror, att det hen lär sig i skolan, kommer att vara viktigt senare i livet.”

Figur 3. Definition av riskfaktor: Bristande engagemang och svag anknytning till skolan

Analysgruppens resonemang

Riskfaktorn ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan” valdes utifrån att skolan är en central arena i barns liv och påverkar många barn och ungdomar. Den riskfaktorn har koppling till båda valda problemutfall; våld och psykisk ohälsa. ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan” ligger högt bland riskfaktorerna. Denna faktor ligger högt i alla årskurser men ökar ytterligare under senare delen av högstadiet.

Utifrån det ena prioriterade problemutfallet, våld, täcker arbetet med området in detta. Barn som har ett bristande engagemang och en svag skolanknytning löper en högre risk att utveckla problembeteenden inom alla områden utom psykisk ohälsa. Även om psykisk ohälsa inte nås via bristande engagemang och svag anknytning till skolan, så går det att läsa i analysdokumentet att det finns indikationer på att området ändå täcks. Enligt rapporten “Våld mot barn 2022” gjord av Stiftelsen Allmänna barnahuset så riskerar barn som blivit utsatta för våld att prestera sämre i skolan, vilket kan tänkas påverka känslan av anknytning till och engagemanget för skolan (allmannabarnhuset.se).

Annan relevant data

Länsstyrelsen Skåne identifierade tidiga skolframgångar som något som behöver främjas och arbetas mer med för att uppnå, utifrån deras nulägesbeskrivning av hur det är att växa upp i Osby. Statistiken över elever med mer än 20% frånvaro i Osby visar att frånvaron totalt sett inom hela grundskolan är 9%. När man granskar statistik tre år bakåt visar det sig att frånvaron generellt ökar under vårterminen

samt att frånvaron är högst på högstadiet. Av de elever som gick ut årskurs 9 vårterminen 2024 i hela Osby kommun var 21% inte behöriga till gymnasiet (flickor 15% och pojkar 29%).

En uppfattning är att majoriteten av elever på högstadiet med hög frånvaro i Osby kommun befinner sig i gruppen med medicinska och/eller psykologiska orsaker. Det handlar om elever med neuropsykiatriska diagnoser, elever som själva upplever psykisk ohälsa samt elever vars vårdnadshavare kan ha begränsade förutsättningar eller egen ohälsa som påverkar möjligheten att ge stöd i skolsituationen. Den psykiska ohälsan och antalet elever med neuropsykiatriska diagnoser ökar, både i Osby och i övriga landet (sammanfattande bild från skolornas elevhälsa).

Skyddsfaktor 1 – Kamrater som bekräftar prosocialt beteende

Områdesteamet har beslutat att prioritera en skyddsfaktor vilket gör att det främjande arbetet kan bli mer specifikt i området. Skyddsfaktorn är ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”:

”När barnet upplever att hen skulle uppfattas som cool av sina kompisar om hen arbetade hårt i skolan, försvarade någon som blev retad eller mobbad i skolan eller regelbundet deltog i något arbete på fritiden för att hjälpa andra”

Figur 4. Definition av skyddsfaktor: Kamrater som bekräftar prosocialt beteende

Analysgruppens resonemang

Skyddsfaktorn ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende” handlar om att barn och unga får uppmuntran från sina vänner när de gör bra och ansvarstagande saker. Just nu ser vi att denna skyddsfaktor är svag, och därför vill vi stärka den. När barn får positiv bekräftelse från sina kompisar ökar känslan av att höra till och minskar risken att känna sig utanför. Det bidrar också till en tryggare utveckling av identitet och kan förebygga psykisk ohälsa samt beteenden som kan leda till problem. Det hänger också ihop med andra viktiga delar i barnets liv, som familj, skola och fritidsaktiviteter. När barn får uppskattning för det de gör bra – både från vuxna och från sina kamrater – ökar deras motivation att fortsätta utvecklas positivt. En grupp med positiva kamrater kan dessutom fungera som ett stöd, även om det finns andra svårigheter i barnets liv. Att bli sedd och uppmuntrad för sina

ansträngningar gör att barn i högre grad vill fortsätta göra bra val. ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende” ligger lågt i alla årskurser, årskurs sex och nio är de klasser där vi ser att behovet att stärka skyddsfaktorn är som högst.

Problembilden som framkommer och de risk- och skyddsfaktorer område Öst har valt stämmer väl överens med den vardag vi möter i våra olika professioner inom både skola och socialtjänst.

Områdets styrkor

I analysarbetet tittade analysgruppen även på områdets styrkor. De riskfaktorer som är lägst i område Öst är att vara ”Medlem i kriminella gäng” samt att ”Bära någon form av vapen eller utöva våld”.

Den skyddsfaktor som utgör högst skydd för barn/ungdomar i område Öst är ”social kompetens”, den ligger på 70%. Det är en del av de individuella kompetenser och förmågor som hjälper barnet att samordna känslor, tänkande och handlingar för att nå såväl sociala som individuella mål. Exempel på det kan vara att man klarar av att ta sig ur och säga nej i knepiga situationer såsom när en kompis röker, snattar eller bråkar med någon. Den faktorn påverkar alla problemutfall förutom från ofullständig skolgång. (se bilaga 1+2)

Områdesteamet ser att det finns många främjande aktiviteter i området, vilket är en styrka. Det finns även ett rikt föreningsliv och näringsliv som bistår med mycket till barn och unga i området.

Resursanalys för området – vilka insatser pågår?

Andra delen i analysarbetet handlar om att identifiera och synliggöra befintliga program, insatser och aktiviteter som redan görs, eller som finns tillgängliga, i området och som eventuellt påverkar de prioriterade risk- och skyddsfaktorerna. På så sätt blir det tydligt vilka resurser som redan finns, vilka som kan behöva anpassas på olika sätt eller om det saknas insatser.

Resursanalysen utgör tillsammans med riskanalysen ett underlag för planering av det fortsatta arbetet med att ta fram en handlingsplan för området. CTC-arbetet har fokus på främjande och universellt förebyggande insatser.

Hur har resursinventeringen och resursanalysen gått till?

I resursanalysen ingår det att göra en inventering och en analys av befintliga insatser i området. Områdesteamet Öst tillsammans med områdesteam Väst samlade därför in insatser från hela kommunen som områdesteamet sedan sorterade in som främjande eller förebyggande. De förebyggande insatserna sorterades vidare i preventionsnivåer (universell, selekterad eller indikerad). Programgruppen fördjupade sig i de universella insatserna som synliggjorts för att se om de är

effektiva mot områdets prioriterade faktorer. Programgruppen analyserade också hur många av de främjande insatserna som geografiskt finns i området.

Resursanalysen genomfördes av områdesteamets programgrupp, en gemensam grupp för både område väst och öst med representanter från Örkenedskolan, Hasslarödsskolan, Komvux, Förskolans verksamhet, öppenvården samt från föreningen ”En öppen famn”.

Vad kom programgruppen fram till?

Den första resursinventeringen resulterade i **129 insatser** utförda av totalt **30 aktörer** i hela Osby kommun**,** sammanfattning över de som finns i område Öst finns i bilaga 5 – sammanställning av resursinventering. Programgruppen arbetade vidare med att kategorisera insatserna utifrån kriterierna för effektiva insatser.

Resultatet av resursinventeringen visar att det finns **76 främjande** insatser i området. Det framkommer att det finns en effektiv insats på universell nivå i området som går att koppla till riskfaktorn ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan” samt till den svaga skyddsfaktorn ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”. (bilaga 5)

Utöver de främjande insatserna i inventeringen så görs mycket annat i kommunen såsom nationella kampanjer ”En vecka fri från våld” och ”Svartsjuka är inte romantiskt” samt leda läsfrämjande 6–15 år på grundskolorna. Elevhälsan i kommunen använder ett universellt basprogram, Elevhälsans medicinska insats (EMI), som omfattar hela grundskolan och gymnasiet. Det är ingen insats i sig, utan ett sätt att kartlägga elevers behov med hälsobesök och vaccinationer.

Resursanalys - Bristande föräldraskap

Det saknas i dagsläget befintliga universella insatser som kan kopplas ihop med riskfaktorn ”Bristande föräldraskap”. Däremot har kommunen en öppenvård som erbjuder föräldraskapsprogram på selektiva preventionsnivån som framöver kan bli ett bra komplement till universellt föräldrastöd. Ett universellt program behöver nå 25% av föräldrarna för att få effekt. Områdesteamet kommer att arbeta vidare med frågan i höst.

Resursanalys - Bristande engagemang och svag anknytning till skolan

Det finns i dagsläget en befintlig effektiv universell insats som kan kopplas ihop med riskfaktorn ”Bristande engagemang och svag anknytning till skolan”. Insatsen finns på Örkenedskolan och modellen heter IBIS.

IBIS – Inkluderande beteendestöd i skolan, är en modell för att skapa en trygg och inkluderande skola för alla elever. Den handlar om att ge positivt stöd i lärandet och att stärka både skolresultat och sociala färdigheter. Målet med IBIS är att bygga en god skolmiljö där elever trivs och utvecklas. Samtidigt arbetar man förebyggande för att minska och hantera problem i vardagen på ett tidigt och strukturerat sätt. IBIS bygger på metoden Positivt beteendestöd (PBS). Den har utvecklats från

amerikanska och norska modeller och anpassats för att fungera i svenska skolor. (För en lugn och trygg studiemiljö).

Resursanalys – Kamrater som bekräftar prosocialt beteende

Det saknas i dagsläget befintliga effektiva universella insatser som kan kopplas ihop enbart med den svaga skyddsfaktorn ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”. Däremot så är IBIS en del i att stärka denna skyddsfaktor då man använder sig av positivt beteendestöd. Positivt beteendestöd är ett sätt att arbeta som fokuserar på att stärka det som fungerar bra hos människor. Målet är att öka livskvalitet och utveckling, samtidigt som man förebygger och minskar problem som till exempel våld, skadegörelse eller självskadande beteende. I stället för att bara reagera på svårigheter arbetar man aktivt med att uppmuntra positiva beteenden. När personer får stöd och bekräftelse för det de gör bra, blir det lättare att göra bra val igen. Detta arbetssätt kan då också bidra till att stärka skyddsfaktorn “Kamrater som bekräftar prosocialt beteende”. När positiva handlingar uppmärksammas sprids de i gruppen – fler ser, lär sig och uppmuntrar varandra att agera hjälpsamt, respektfullt och omtänksamt.

Gapanalys för området

Sista steget i analysarbetet är gapanalysen, som synliggör om det finns brister eller överlappningar i utbudet av effektiva program. Det görs en gapanalys för varje prioriterad risk- och skyddsfaktor. Utifrån den gapanalys som programgruppen har gjort på riskfaktorn ”Bristande engagemang och svag anknytning” samt skyddsfaktorn ”Kamrater som bekräftar prosocialt beteende” visade det sig att IBIS riktar sig till grundskoleålder vilket innebär att det finns inget som riktar sig till förskolan och gymnasiet. Gapanalysen visade att det saknas universella insatser för riskfaktorn bristande föräldraskap.

Främjande arbete

Spiras främjande arbete syftar till att stärka skyddsfaktorer och det gör vi främst genom att systematiskt arbeta med svaga skyddsfaktorer och kvalitetssäkra kommunens främjande aktiviteter och insatser med den sociala utvecklingsstrategin. Det omfattande främjande arbetet involverar alla vuxna i området som vill var med och bidra i arbetet med att skapa goda uppväxtvillkor för områdets barn och unga.

Engagemangsgruppen är den arbetsgrupp som ansvarar för områdets främjande arbete. Engagemangsgruppen i område Öst består i dagsläget av representanter från kultur och fritid – fritidsledare och biblioteksamordnare, hälsa och omsorg och näringslivsutvecklare från Osby kommun samt Sliperiet Gylsboda från föreningslivet.

Utifrån resursinventering och röster från boende i området blir det tydligt att det finns ett väletablerat främjande arbete där fritidsgården Bulten och det engagerade föreningslivet och näringslivet lyfts som viktiga aktörer.

Resursinventeringen synliggjorde 76 främjande insatser i området.

"Det gäller att få barnen att knyta an till och känna tillhörighet till socialt positiva sammanhang, samt att medvetandegöra alla vuxna om deras roll som förebilder och normsättare i de sammanhang där de verkar."

Röster från området

Analysarbetet har också omfattat input från boende i område Öst. Det är röster från de boende och ger ingen helhetsbild av hur de boende upplever sitt område. Under Lönsbodadagen 2maj 2026, anordnade representanter från områdesteam Öst i spira en lapp där man kunde skriva sina synpunkter om vad det bästa med sitt område var. Det framkom totalt 16 svar från olika åldrar.

Det var olika kommentarer om tryggheten i området men även om att man hade allt man behöver på nära avstånd. Även olika aktiviteter/event lyftes såsom Lönsbodadagen och karuseller.

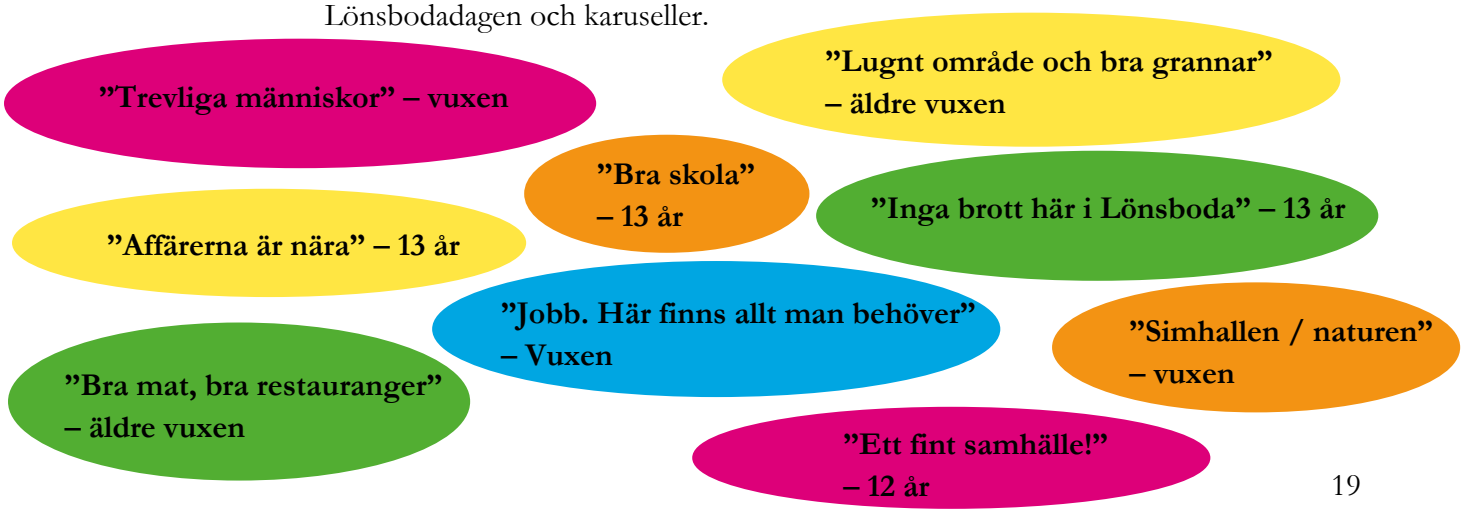

Hur fortsätter arbetet i området?

CTC är ett långsiktigt arbete.

Områdesprofilen är en beskrivning av nuläget i området och vilka behov som finns framåt. Områdesprofilen uppdateras vartannat år och efter varje uppdatering behöver områdesteamet säkerställa att insatser som beslutats om i handlingsplanen fortfarande matchar de behov som synliggjorts.

Arbetet i områdesteamen fortsätter och nästa steg är att tillsammans ta fram en gemensam vision och handlingsplan för området. Handlingsplanen, med mätbara mål och delmål, beskriver de förebyggande och främjande insatserna, när och var de ska genomföras och av vem. I arbete med att ta fram handlingsplanen kommer engagemangsgruppen att se hur insatserna kan omfattas av arbetet med den sociala utvecklingsstrategin.

Programgruppen kommer till hösten 2026 att titta på olika universella insatser som är effektiva till de riskfaktorer som valts ut i området. Program som kommer att tittas vidare på är bland annat:

- Höjaspelet som riktar sig till lågstadieåldern och går ut på att utveckla elevernas förmåga till självreglerande beteende och att främja motivationen till samarbete, vilket ska leda till ett prosocialt klassrumsklimat som präglas av struktur och studiero för alla elever (prevention.se, Satsa tidigt, tänk långsiktigt!)
- Relationskompassen som är ett pilotprojekt via Jämställdhetsmyndigheten (utifrån uppdrag från regeringen). Relationskompassen syftar till att förebygga våld i ungas nära relationer. Unikt är den tidiga insatsen: Relationskompassen synliggör våld i ungas nära relationer ofta redan innan de första kärleksrelationerna inletts. Programmet riktar sig till femte- och sjätteklassare samt deras föräldrar och vårdnadshavare. Målet är att skapa schyssta nära relationer. (Jämställdhetsmyndigheten.se)
- Utifrån riskfaktorn bristande föräldraskap kommer programgruppen bland annat att titta på Främja goda val som är ett universellt föräldraskapsprogram. Programmet riktar sig mot föräldrar med barn/ungdomar i åldern 9–14 år. Det syftar till att genom att ge enkla verktyg till familjen öka en känsla av tillhörighet och öppenhet och därigenom skapa tillfällen till diskussion och gemensamma riktlinjer vad gäller förhållningssätt till droger och alkohol (Prevention.se)

Arbetet är tänkt att ske i nära samspel med boende och verksamma i området. Resultaten av insatserna kommer att följas upp på kort sikt och på längre sikt med hjälp av bland annat CTC-enkäten.

Det omfattande främjande arbetet fortsätter. Det kallas hjärtat i CTC-arbetet och så även i Spira och involverar alla vuxna i området som vill var med och bidra i arbetet med att skapa goda uppväxtvillkor för områdets barn och unga.

Ordförklaringar

Nedan beskrivs några vanligt förekommande begrepp i vårt preventionsarbete.

Bruk av tobak, alkohol och narkotika
Användning av tobak, alkohol och narkotika hos ungdomar kan leda till personliga såväl som samhälleliga konsekvenser. I CTC-enkäten ställs frågor om användandet av tobak, snus, alkohol och narkotika.

CTC – Communities That Care
Communities That Care syftar till att skapa goda uppväxtvillkor. Det är en arbetsmetod för att kvalitetssäkra och systematisera förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet, tobaks- alkohol- och narkotikabruk, våld, sexuellt riskbeteende, ofullständig skolgång och depression och ångest. CTC omfattar också ett systematiskt främjande arbete för att stärka barns positiva utveckling.

CTC-enkät
Elevenkäten, också kallad CTC-enkäten, samlar in data om ungdomars problembeteenden, hälsoproblem och data om 24 riskfaktorer och 12 skyddsfaktorer. Enkäten är internationellt validerad. Den svenska enkäten utgår från den internationella och har testats i tre olika omgångar och därefter anpassats efter svenska förhållanden. Enkäten fylls i under lektionstid via frågeformulär på webben. Det är frivilligt att delta för eleverna och vårdnadshavare informeras i förväg. Enkätsvaren behandlas anonymt och hanteras utifrån gällande lokala och nationella regelverk för informationssäkerhet. Resultaten har sammanställts på lokalområdesnivå. Då eleverna anger var de bor påverkar inte det fria skolvalet utfallet.

Effektiv insats/program
Effektiva insatser behöver uppfylla flera olika kriterier. För att vara så säker som möjligt på att en insats fungerar och verkligen påverkar de valda risk- och skyddsfaktorerna, bör den vara utvärderad med en kontrollgrupp. Studien ska visa hur bra insatsen var i jämförelse med dem som inte fick den. Vidare behövs en programteori, en teoretisk förklaring som beskriver hur insatsen leder till förändring. För att säkerställa implementeringen behövs bland annat en manual. Insatsen behöver också vara tillgänglig för området.

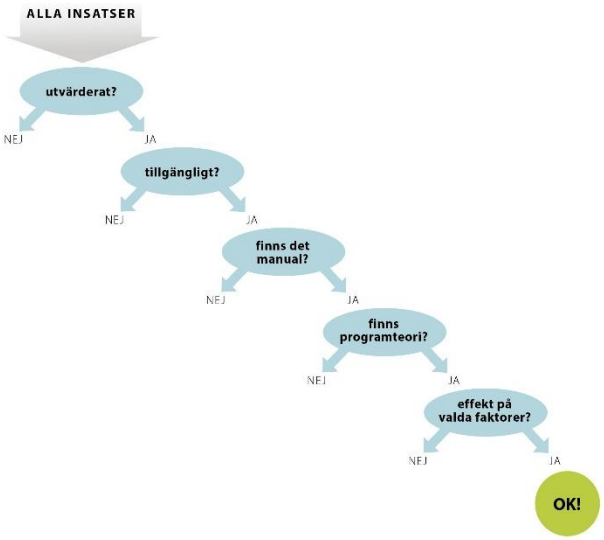

Engagemangsgrupp
I engagemangsgruppen ingår representanter från områdesteamet. Gruppen tar fram en framtidsbild för områdena och fokuserar på att implementera den sociala utvecklingsstrategin i det främjande arbetet.

Främjande arbete
är insatser som utgår från att stärka och bibehålla människors hälsa och välbefinnande. I CTC-arbetet innebär det att skyddsfaktorer stärks.

Förebyggande arbete
Förebyggande arbete är insatser som syftar till att förhindra att ett specifikt problem uppstår. I CTC-arbetet handlar det om att minska riskfaktorer.

Gapanalys
Det är den tredje analysen i analysarbetet. Resultatet visar om det finns några brister eller överlappningar i områdets befintliga programutbud och det ligger till grund för arbetet med handlingsplanen.

Område
Begreppet områden inom CTC och i den här områdesprofilen syftar på de två CTC-områden. Varje område består av flera delområden.

Områdesteam
Framgångsrikt preventionsarbete är komplext och kräver samverkan från flera olika aktörer. Alla som arbetar med barns och ungas välbefinnande i området ges möjlighet att delta i arbetet och de organiseras i ett områdesteam med olika arbetsgrupper. Arbetsprocessen ger en gemensam kunskap om, och verktyg för, ett effektivt preventionsarbete. Arbetet följer en i detalj beskriven arbetsgång som bygger på forskning där arbetet noga dokumenteras och kvalitetsgranskas med hjälp av en checklista. Arbetet samordnas av en utvecklingsledare.

Områdesprofil
Denna rapport som sammanfattar analysarbetet och beskriver nuläget i området. Den består av tre analyser. Riskanalys, Resursanalys och Gapanalys.

Preventionsnivåer
Preventionsarbete kan ske på tre nivåer:

- Indikerad prevention är en preventionsform bestående av insatser som riktas till individer som redan har problem eller hög risk att utveckla dessa.
- Selektiv prevention innefattar insatser som rikas till olika grupper i samhället med förhöjd risk att utveckla problemutfall och hälsoproblem, så kallade riskgrupper.
- Universell prevention är insatser riktade till en hel befolkningsgrupp oavsett individuell risk.

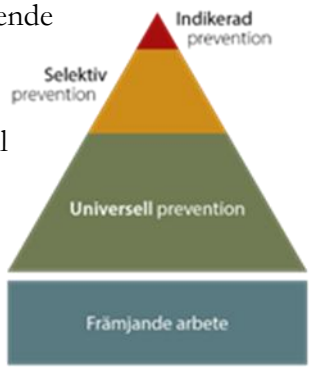

Problemutfall
Förebyggande och främjande arbete syftar till att skapa goda uppväxtvillkor. Begreppet problem avser i detta sammanhang de problem som står i vägen för goda uppväxtvillkor och som hanteras av CTC-arbetet. De är ungdomsbrottslighet, bruk av tobak, alkohol, narkotika, ofullständig skolgång, våld, sexuellt riskbeteende och psykisk ohälsa.

Programgrupp
Arbetsgrupp i områdesteamet vars uppgift är att kartlägga befintliga insatser i området och analysera vilka behov som finns. I arbete med handlingsplanen ta fram förlag på effektiva program och därefter följa upp implementeringen av dessa.

Prosocialt beteende
Prosocialt beteende är ett samlingsnamn för alla frivilliga handlingar och beteenden som syftar till att hjälpa, stödja eller gynna andra människor eller samhället i stort. Det är en grundläggande mänsklig egenskap som bygger på empati och stärker gemenskapen.

Psykisk ohälsa (benämns i vissa dokument som depression och ångest)
Frågorna ger ett tillförlitligt mått på förekomsten bland ungdomarna i lokalområdet och har inte som avsikt att diagnostisera depression hos enskilda individer.

Resursanalys
I resursanalysen identifieras och synliggörs områdets befintliga program, insatser och aktiviteter. De kategoriseras i främjande insatser och förebyggande insatser. I analysen blir det tydligt vilka effektiva resurser som redan finns i området, om de påverkar de prioriterade risk- och skyddsfaktorerna och om de behöver anpassas.

Riskanalys
Riskanalysen är en del av analysarbetet och görs för att det förebyggande arbetet ska riktas mot områdets behov. Riskanalysen bygger till stor del på resultat från

elevenkäten. Datan analyseras och jämförs med övriga Malmö och med annan data ex. data från polis, räddningstjänst, skolor och socialtjänsten. Erfarenheter från området, boende och tjänstepersoners kunksaper tillvaratas också i analysarbetet

Riskfaktor

En riskfaktor är en omständighet som ökar risken för att problem, problembeteenden och hälsoproblem, ska utvecklas. Barn som växer upp med flera riskfaktorer löper större risk att utveckla problem än barn som växer upp med färre riskfaktorer. Riskfaktorer är universella. De utgör en risk för barn och unga oberoende av kön, etnicitet, religion, kulturella eller regionala skillnader. Varje lokalområde har sin sammansättning av riskfaktorer. En riskfaktor förutspår flera olika problem.

Riskfaktorer och *problemutfall*

	Alkohol- och narkotikabruk	Ungdomsbrottslighet	Sexuellt riskbeteende	Ofullständig skolgång	Våld	Psykisk ohälsa
närområdet						
Bristande anknytning till & bristfällig organisation i närområdet	●	●			●	
Hög omflyttning	●	●		●		●
Tillgång till tobak, alkohol och narkotika	●				●	
Tillgång till handeldvapen		●			●	
Lagar som tillåter, och normer som accepterar, bruk av tobak, alkohol, narkotika samt vapeninnehav och kriminalitet	●	●			●	
Fattigdom	●	●	●	●	●	
skolan						
Tidigt skolmisslyckande	●	●	●	●	●	●
Bristande anknytning till skolan	●	●	●	●	●	
familjen						
Historia av problembeteenden i familjen	●	●	●	●	●	●
Bristande föräldraförmåga	●	●	●	●	●	●
Konflikter inom familjen	●	●	●	●	●	●
Föräldrar med tillåtande attityder till barnens problem-beteenden samt egna problembeteenden	●	●			●	
individ/kamrater						
Tidigt och ihållande antisocialt beteende	●	●	●	●	●	●
Upproriskhet	●	●		●	●	
Medlem i kriminellt gäng	●	●			●	
Tidig debut av problembeteenden	●	●	●	●	●	
Kamrater med problembeteenden	●	●	●	●	●	
Tillåtande attityder till problembeteenden	●	●	●	●	●	
Individuella egenskaper och personlighetsdrag	●	●			●	●

Sexuellt riskbeteende

När ungdomar är sexuellt aktiva utan preventivmedel vilket kan leda till oönskade graviditeter samt sexuellt överförbara sjukdomar som är ett hot mot hälsan. I CTC-enkäten ställs frågor om oskyddat sex och ev. påverkan av alkohol/narkotika vid samlag.

Skyddsfaktor

Skyddsfaktorer är inte motsatsen till riskfaktorer. De buffrar riskfaktorer. Ett barn med flera skyddsfaktorer står bättre rustad än ett barn med färre skyddsfaktorer. Följande skyddsfaktorer mäts i CTC-arbetet:

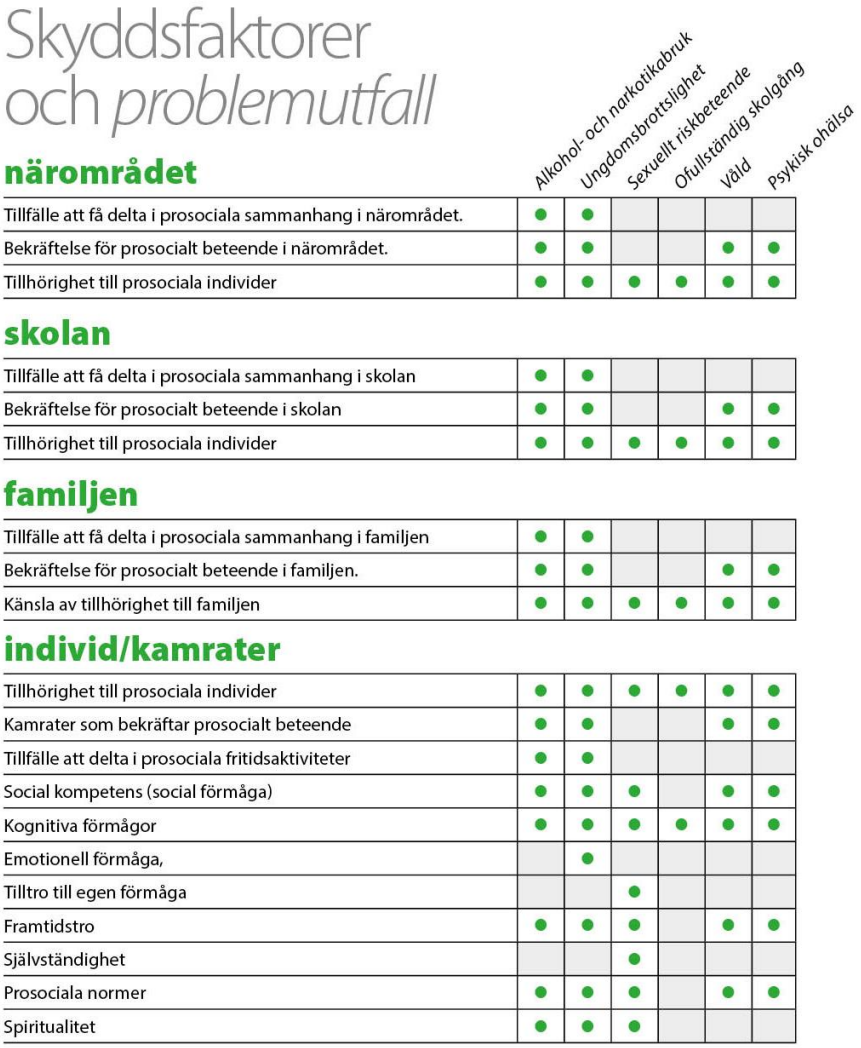

Sociala utvecklingsstrategin

Arbetet med den sociala utvecklingsstrategin, också kallat hjärtat i CTC-arbetet, syftar till att utveckla känslan av tillhörighet till goda förebilder och/eller positiva, sociala sammanhang. Med det menas förebilder eller sammanhang där normer och värderingar som är viktiga i vårt demokratiska samhälle förmedlas och vidmakthålls. Känslan av tillhörighet utvecklas i en relation där barnet får: tillfälle att delta och bidra, får utveckla förmågor och kunskaper och samt får bekräftelse för ansträngningen.

Styrgrupp

I styrgruppen finns det chefer som representerar varje förvaltning i Osby kommun samt expertpersoner såsom trygghetssamordnare och verksamhetsutvecklare inom arbeta och välfärd och barn & utbildning. Utöver dessa är Spiras utvecklingsledare med samt en kommunikatör inom kommunen.

Ungdomsbrottslighet
Ett samlingsnamn för olika brott som begås av ungdomar. Våldsbrott, rån, hot, egendomsbrott, anlagda bränder och vandalism. I CTC-enkäten ställs frågor om snatteri, stöld, drogförsäljning, förstörelse av annan persons egendom eller om de burit pistol/revolver eller blivit gripna.

Utvecklingsledare
En funktion med uppgift att leda och samordna områdesteamet genom CTC-processen med hjälp av CTC-checklistan.

Våld
Med våld menas handlingar mot personer som leder till kroppskador eller där det hotas med kroppsskador. Våld omfattar många olika brott. I CTC- enkäten ställs frågor om våld använts i avsikt för att skada någon.

Bilagor

Bilaga 1 – Resultat riskfaktorer – område Öst

Bilaga 2 – Resultat skyddsfaktorer – område Öst

Bilaga 3 – Resultat problemutfall – Våld

Bilaga 4 – Resultat problemutfall – Psykisk ohälsa

Bilaga 5 – Sammanfattning av resursinventering – område Öst

Bilaga 1 – Resultat riskfaktorer område Öst

Höga värden behöver sänkas. Procenttalet visar hur många barn i området som är utsatta för respektive faktor, över en viss nivå, som ”förutser” senare problem. De siffror som skrivs vid staplarna är resultatet från CTC-enkäten 2025 – Område Väst.

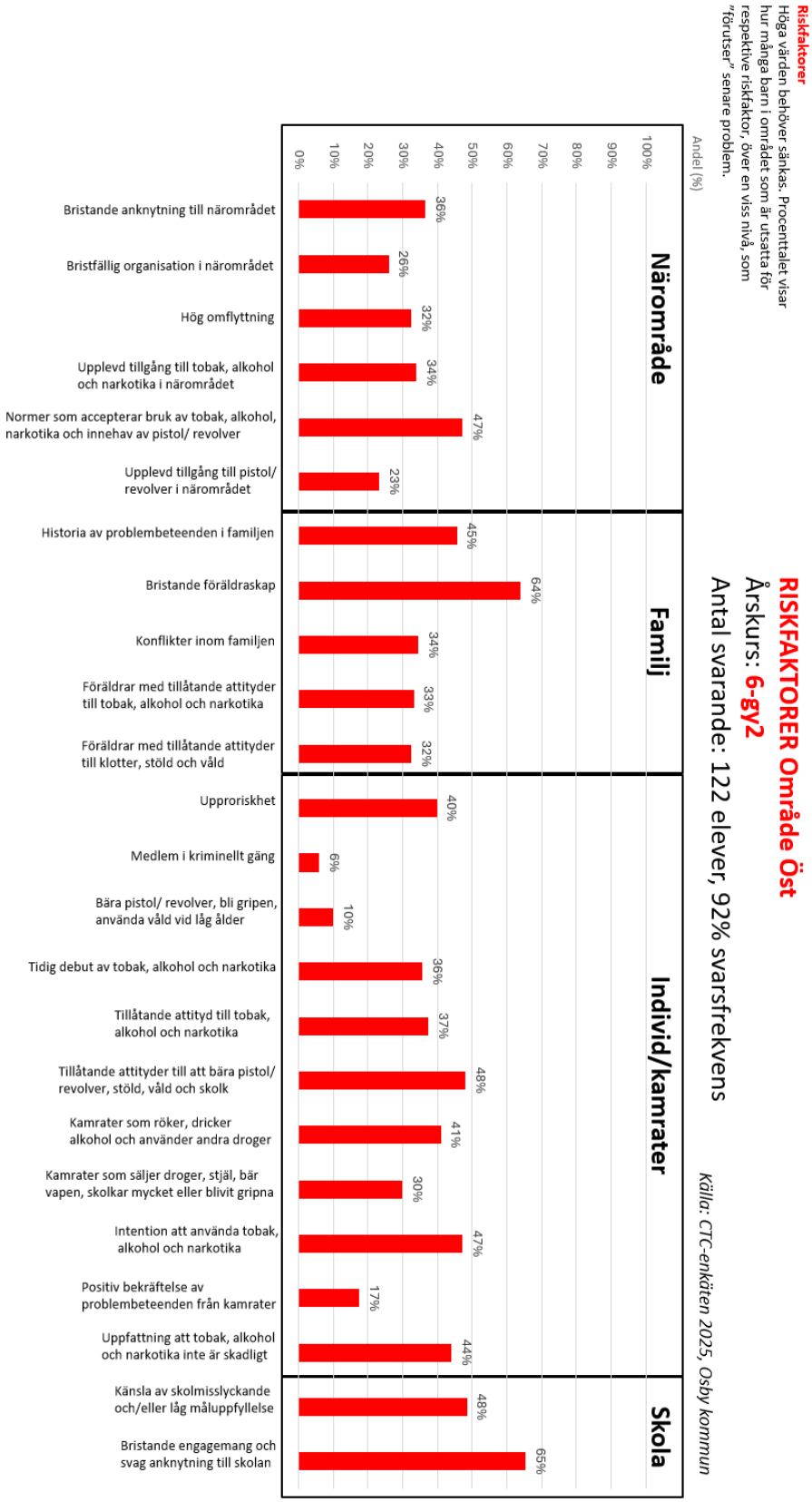

Bilaga 2 – Resultat skyddsfaktorer område Öst

Låga värden behöver höjas. Procenttalet visar hur många barn i området som har skyddsfaktorn. De siffror som skrivs vid staplarna är resultatet från CTC-enkäten 2025.

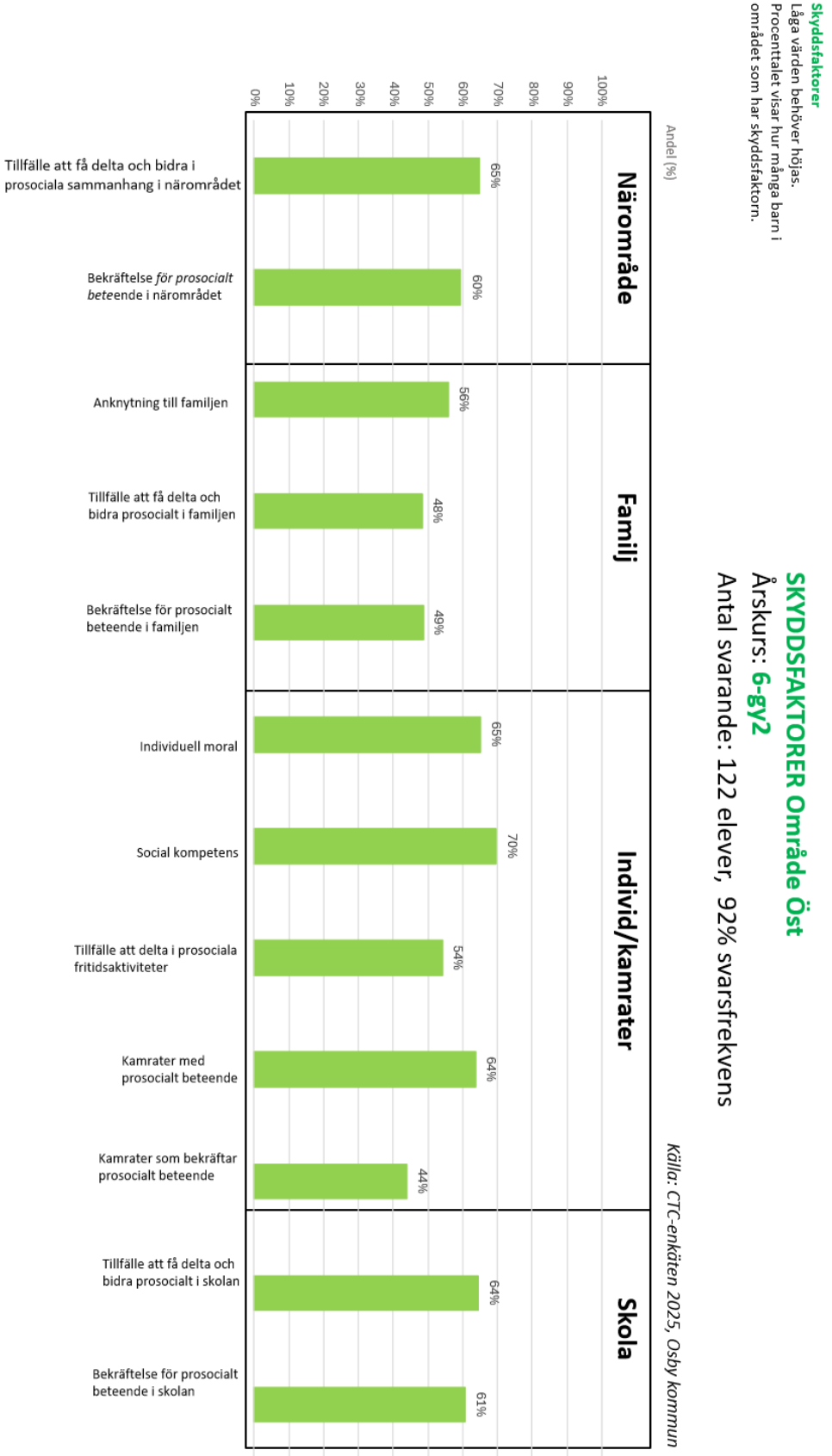

Bilaga 3 – Resultat problemutfall – Våld

Resultat för problemutfall **våld** i område Väst, utifrån CTC-enkäten som besvarades av elever under hösten 2025.

PROBLEMBETEENDE VÅLD, Område Öst
Årskurs: **6-gy2**
Antal svarande: 122 elever, 92% svarsfrekvens

Källa: CTC-enkäten 2025, Osby kommun

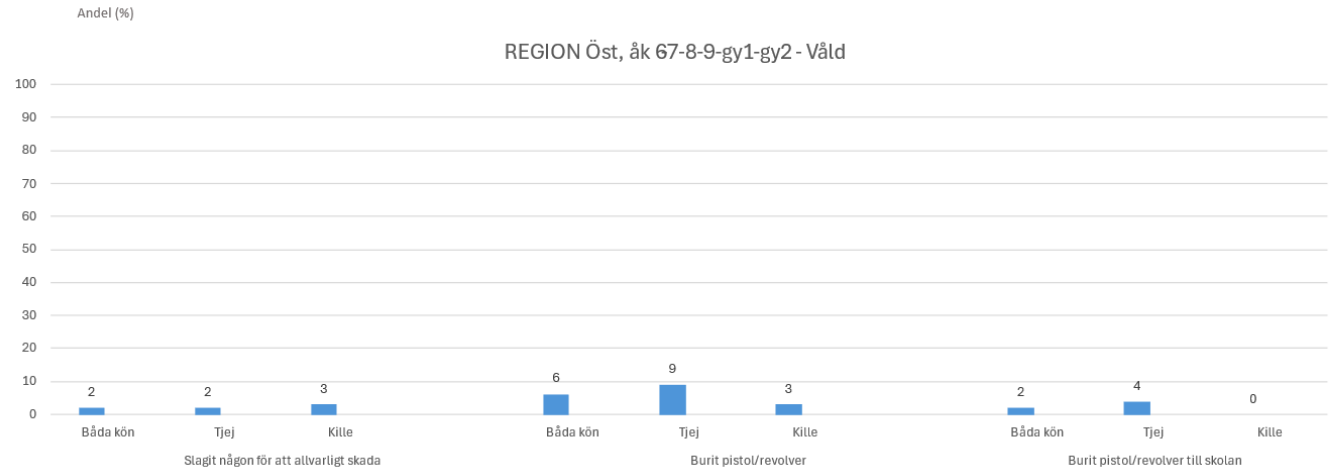

Bilaga 4 – Resultat problemutfall – Psykisk ohälsa

Resultat för problemutfall **psykisk ohälsa** i område Väst, utifrån CTC-enkäten som besvarades av elever under hösten 2025.

Psykisk ohälsa, Område Öst
Årskurs: **6-gy2**
Antal svarande: 122 elever, 92% svarsfrekvens

Källa: CTC-enkäten 2025, Osby kommun

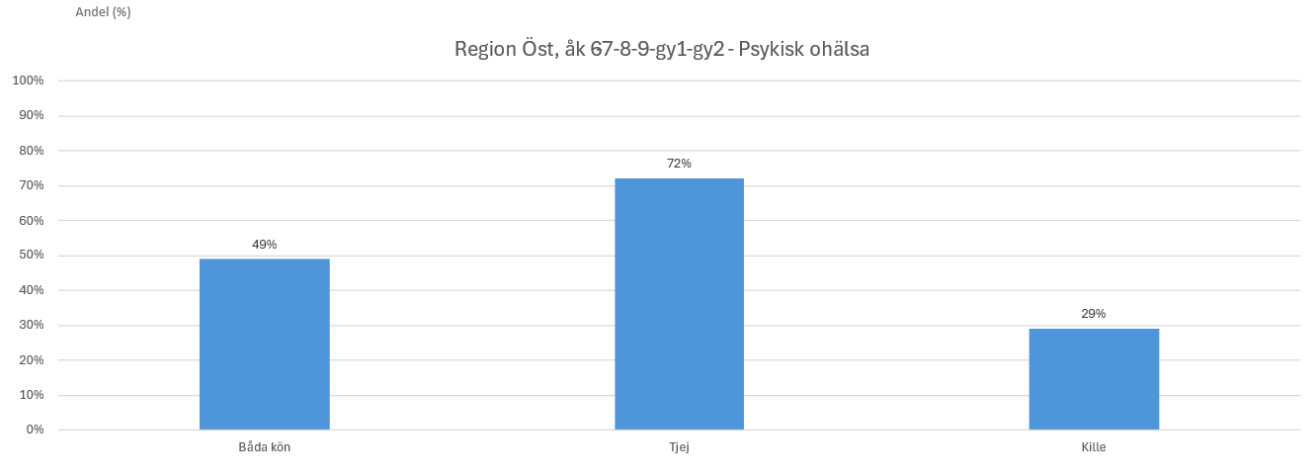

Psykisk ohälsa
Frågorna om psykisk ohälsa som ställs i enkäten har inte som avsikt att diagnostisera depression hos individer. Frågorna ger ett tillförlitligt mått på förekomsten av psykisk ohälsa bland ungdomarna i lokalområdet, på aggregerad nivå.

Procenttalen visar hur många barn i området som är över en viss nivå som innebär en påtaglig risk att utveckla psykisk ohälsa.

Bilaga 5 – Sammanfattning av resursinventering – område Öst (5sidor)

CTC FAS 3 **RESURSANALYS**

1 → 2 → 3 → 4 → 5

Steg 1

Sammanfattning: **Resursinventering**

Område

Öst

Datum

26-04-15

Antal insatser

Följande universella program kan antas arbeta mot våra prioriterade riskfaktorer och eller skyddsfaktorer:

IBIS

Antal främjande insatser som synliggjordes i resursinventeringen: 76

Indikerad, selektiv, unversell prevention samt främjande insatser

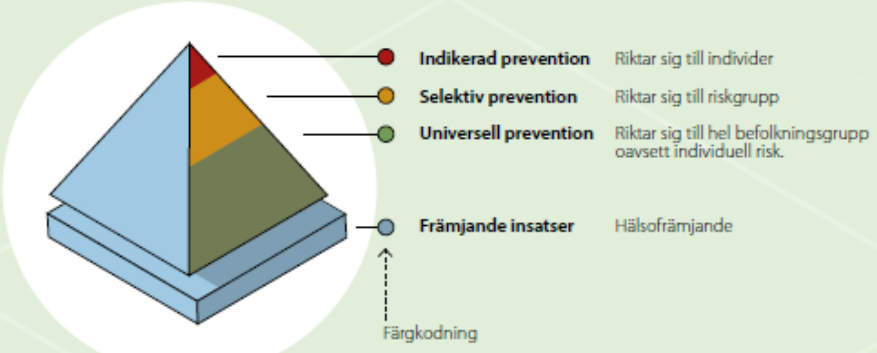

1

Steg 1

Sammanställning:
Resursinventering

Främjande insatser

Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
Mötesplats idrott	Grundskola, gymnasie	RF-SISU, politiker, idrotts	
Sommarkul	Ak 4-9	Fritidsgårdarna	
"soc på skolan"	Ak 7-9	Socialtjänst, skola	
EPA-träffar	ungdomar med EPA	Fritidsgård Pulsen, pingst	
lovaktiviteter	6-15 år	Kultur & fritid och förening	
Kvällsboost	åk 6- gymnasiet	Kommun, föreningsliv, lä	
Skaparverkstad bibliotek	0-18	Kultur & fritid	
uppsökande verksamhet	0-6 år	Oppna förskolan, bibliotek	
föräldramöte SSPF (vilan	åk 7-9	Skola, socialtjänst, polis, f	SSPF
Bibliotek information förä	0-6 år	Bibliotek, förskola, skola	
Samverkan om langning	Föräldrar, vuxna	Kommun, polis och Syste	
Evenemang fritidsgårdar	åk 7-9	Fritidsgård Pulsen	
Niornas skolavslutningsfe	åk 9	Fritidsledare, skola	
Trygghetsvandringar	Boende i Osby	LF (trygghetsakademin), H	
Satsning socialpedagoger	Grundskolan	Grundskolan	
Samverkan SKR,Region S	0-23 år	SKR, Region Skåne, kom	
Fritidsgardsverksamhet Hä	Fran ak 1	Pingstkyrkan	
Körverksamhet	Från 6 år	Svenska Kyrkan	
Föräldragrupp Humlorna	0-6 år	Svenska Kyrkan	
Samverkan UMO och hö	12-19 år	UMO, grundskolor åk 7-9	
Speedating skola och för	6 år och uppåt	Skola, föreningsliv	
Fritidsledare besöker sko	Ak 7-9	Fritidsledare, skola	
Utställningar i konsthallen	Alla	Osby konsthall	
"Lördag på bibblan"	Alla	Kultur & Fritid och bibliotek	
Fredagsmys	0-6 år	Bibliotek	
Sagostunder	0-6 år	Bibliotek	
Bokcirkel	17-18 år	Bibliotek	
Läsfrämjande aktiviter i sk	6 år samt åk 3	Bibliotek och skola	
Läsfrämjande lovaktivitet	7-16 år	Bibliotek	
Valborgsfirande Sjoangen	Alla	Kultur & Fritid	
Avslutningskväll med fritid	Ak 7-9	Fritidsgård Bulten och Ork	
Bulten fritidsgård	12-16 år	Kultur & Fritid	
Skuggning, mini-prao och	Ak 3-9	Orkenedsskolan	
Skoljoggen, skollufsen	Ak f-9	Orkenedsskolan	
Elevråd	Ak f-9	Orkenedsskolan	
Rastaktiviteter	Ak 7-9	Orkenedsskolan	
Pannkakskyrkan	Alla	Svenska Kyrkan	
Skapandegruppen Grogrun	Alla	Svenska Kyrkan	
Stöd till studieförbunden	Alla	Kultur & fritid	
Föreningsstöd	7-25 år	Kultur & fritid	
Föreningsträff	Ungdomsledare	Kultur & fritid	
Kulturupplevelse i förskola	0-6 år	Kultur & fritid och förskolor	
Kulturupplevelse i grunds	6-15 år	Kultur & fritid och skolor	
Amatörkonstutställning	16 år och uppåt	Osby Konsthall	
Subventionerad lokalbokn	5-25 år	Kultur & fritid	
Författarbesök fritidsgarde	12-16 år	Biblioteket, fritidsgardarna	
Shared reading bookyard	12-16 år	Bibliotek	
Besök på Familjecentralen	Vuxna utrikesfodda	SFI, Familjecentralen	
Småbarnsim	2-4 år	Kultur & fritid, simhall	
Babysim	3 mån - 1,5 år	Kultur & fritid, simhall	
Nationaldagsfirande 6 juni	Alla	Kultur & fritid	

Främjande insatser

Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
Polis besöker fritidsgårdar	åk 7-9	Polis, fritidsgårdar	
Hockeycamp	7-14 år	Osby Ishockeyklubb	
Spel i lag	Från 7 år	Osby Ishockeyklubb	
Disco och filmkväll	6-12 år	IOGT föreningen Junis	
Domarutbildningar fotboll	11-18 år	IFK Osby	
Domarutbildningar hockey	Från 12 år	Osby Ishockeyklubb	
Hockeyskola	Från 5 år	Osby Ishockeyklubb	
Spel i föreningens lag	8-18 år	IFK Osby	
Fotbollsskola	5-7 år	IFK Osby	
Försäsongscup	8-12 år	IFK Osby	
Brädspel: Osby Gaming	Från 12 år	Osby Gaming	
Brädspel: SOGC	Från 13 år	SOGC	
Rastöppet för gymnasiet	16-19 år	Fritidsgård Pulsen	
Temadagar för hela skolan	Åk 1-9	Orkenedsskolan	
Kreativ Oas på sliperiet G	Alla	Sliperiet Gylsboda	
Familjecentralen/öppen fö	0-6 år	Familjecentralen	
Gemenskapsträffar	6-18 år	En öppen famn	
Rekreationsresor ekonomi	Familjer som har ekonomis	Ekonomiskt bistånd	
Sommarsimskola	Från 6 år	Kultur & fritid, simhall	
Allmänbad	Alla	Kultur & fritid, simhall	
Högtidspeng ekonomiskt h	Familjer som har ekonomi	Ekonomiskt bistånd	
LSS fritidsverksamhet	13-18 år inom LSS	LSS	
Fenearbete	15-17 år	Osby Kommun	
Simmis	Från 2 år med funktionsv	Kultur & fritid, simhall	
Skolsim	6-16 år	Kultur & fritid, simhall, skol	

Steg 1

Sammanställning:
Resursinventering

Universella insatser

Riskfaktor eller skyddsfaktor	Bristfälligt engagemang och svag anknytning till skolan		
Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
IBIS	Grundskolan	Orkenedsskolan, Uppsala	IBIS (SW-PBIS)

Riskfaktor eller skyddsfaktor	Bristande föräldraskap		
Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan

Riskfaktor eller skyddsfaktor	Kamrater som bekräftar prosocialt beteende		
Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
IBIS	Grundskolan	Orkenedsskolan, Uppsala	IBIS (SW-PBIS)

Riskfaktor eller skyddsfaktor			
Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan

Riskfaktor eller skyddsfaktor			
Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan

Steg 1

Sammanställning:
Resursinventering

Indikerade insatser

Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
TFN- tillsammans för när	13-16 år	TFN-teamet, verksamhet	
Stödsamtal vuxna skadlig	Vuxna från 18 år	Oppenvården Familjehus	
Föräldrastöd	Föräldrar	En öppen famn	
Suicidprevention	10-18 år	En öppen famn	
Rådgivande samtal	Alla	Oppenvården Familjehus	
Förebygga skolfrånvaro	6-18	En öppen famn	
Samtalsbehandling vålds	Våldsutövare	Oppenvården Familjehus	
Samtalsbehandling vålds	Våldsutsatta	Oppenvården Familjehus	
Drogtest, stödsamtal unga	13-17 år	Oppenvården Familjehus	
Stödsamtal barn och unga	6-17 år	Oppenvården Familjehus	

Selekterade insatser

Insats:	Målgrupp:	Utförare:	Aktivitet/program/ verksamhet/samverkan
100 % ren hårdträning	från ca 12 år och uppåt	Kommun, polis, gym	
föraldrautbildning förskola	1-6 år	Oppenvård, förskola	
Oppenvården besöker SFI	Vuxna utrikesfödda	Oppenvård, SFI	
Kompetensa föräldrautbild	Vuxna utrikesfödda	Kompetensa, SFI	
Studiebesök SFI, kompete	Föräldrar	Bibliotek, kompetensa, SFI	
RFSU info på LSS	Unga vuxna inom LSS	LSS, RFSU	
Polis besöker SFI	Vuxna utrikesfödda	SFI, polis	
Föräldraskapskurs	0-6 år	Oppenvården Familjehuset	Trygghetscirkeln
Föräldraskapskurs	3-12 år	Oppenvården Familjehuset	
Föräldraskapskurs	12-18 år	Oppenvården Familjehuset	Aktivt föräldraskap
Stödsamtal föräldrar	Föräldrar	Oppenvården Familjehuset	
Konfirmander	Ak 8	Svenska Kyrkan	

Övriga universella insatser

Slumpmässiga drogtester gymnasieskola

EMI basprogram, grundskoleålder - screeningverktyg